

För beslut i:
Kommunstyrelsen, Kungälv kommun
Miljö- och byggnadsnämnden, Kungälv kommun
Sociala myndighetsnämnden, Kungälv kommun
Valnämnden, Kungälv kommun
Överförmyndarnämnden, Kungälv kommun

För kännedom till:
Kommunfullmäktige

Granskningsrapport ”Grundläggande granskning 2019”

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Kungälv kommun genomfört en grundläggande granskning. Syftet med granskningen har varit att ge revisorerna underlag inför ansvarsprövningen genom att översiktligt granska all verksamhet i enlighet med kommunallagen och god revisionssed.

I bifogad rapport har det lämnats en beskrivning av gjorda iakttagelser. Revisorerna översänder här rapporten till kommunstyrelsen, miljö- och byggnadsnämnden, sociala myndighetsnämnden, valnämnden, överförmyndarnämnden samt kommunfullmäktige för kännedom och behandling i enlighet med fastslagen rutin för avrapportering av revisionens granskningar. Revisionens sammanfattande bedömning är att kommunstyrelsen i huvudsak har säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med kommunfullmäktiges mål och riktlinjer samt att kommunstyrelsen, myndighetsnämnderna och valnämnden i allt väsentligt följer kommunens anvisningar avseende uppföljning och rapportering. Det finns dock utvecklingsområden avseende kommunstyrelsens, miljö- och byggnadsnämndens, sociala myndighetsnämndens samt valnämndens arbete med att säkerställa en tillräcklig intern kontroll. Vad gäller kommunfullmäktiges beredningar är den sammanfattande bedömningen att beredningarna inte till fullo har arbetat med sitt uppdrag i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.

Utifrån granskningen lämnades rekommendationer till kommunstyrelsen, miljö- och byggnadsnämnden, sociala myndighetsnämnden, valnämnden samt kommunfullmäktiges beredningar. Dessa framgår av den samlade bedömningen i kapitel nio.

Kommunrevisionen önskar, senast den 27 juni 2020, få ett skriftligt svar på vilka åtgärder som kommunstyrelsen, miljö- och byggnadsnämnden, sociala myndighetsnämnden, valnämnden samt kommunfullmäktiges beredningar planerar att vidta med anledning av bifogad rapport och de områden som uppmärksammats ovan.

Kungälv den 27 mars 2020
För Kommunrevisionen

Björn Brogren
Vice ordförande

KOMMUNREVISIONEN

**KUNGÄLV
KOMMUN**

ADRESS Stadshuset · 442 81 Kungälv
TELEFON 0303-23 80 00 vx
FAX 0303-182 59
E-POST kommun@kungalv.se
HEMSIDA www.kungalv.se

Kungälvs kommun

Grundläggande granskning 2019

Building a better
working world

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1. Bakgrund.....	3
1.2. Syfte och revisionsfrågor	3
1.3. Revisionskriterier	3
2. Kommunstyrelsen	5
2.1. Iakttagelser.....	5
2.2. Dialog med kommunstyrelsens och kommunstyrelsens utskotts presidier	7
2.3. Vår bedömning	7
3. Miljö- och byggnadsnämnden	9
3.1. Iakttagelser.....	9
3.2. Dialog med miljö- och byggnadsnämnden	9
3.3. Vår bedömning	9
4. Sociala myndighetsnämnden	11
4.1. Iakttagelser.....	11
4.2. Dialog med sociala myndighetsnämnden	11
4.3. Vår bedömning	12
5. Valnämnden	13
5.1. Iakttagelser.....	13
5.2. Dialog med valnämnden.....	14
5.3. Vår bedömning	14
6. Överförmyndarnämnden	15
6.1. Iakttagelser.....	15
6.2. Dialog med överförmyndarnämnden	15
6.3. Vår bedömning	16
7. Kommunfullmäktiges beredningar	17
7.1. Iakttagelser.....	17
7.2. Dialog med ekonomiberedning	18
7.3. Vår bedömning	18
8. Sammanställd bedömning per nämnd	19
9. Samlad bedömning	21

Bilaga 1: Bakgrund till granskningen

Bilaga 2: Källförteckning

Bilaga 3: Revisionskriterier

Bilaga 4: Dialoger

Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Kungälv kommun genomfört en grundläggande granskning. Syftet med granskningen är att ge revisorerna underlag för ansvarsprovningen genom att översiktligt granska all verksamhet i enlighet med kommunalagen och God revisionsledning. Granskningen omfattar kommunstyrelsen, myndighetsnämnder, valnämnden och beredningar och har genomförts genom dokumentstudier och dialoger. Enligt God revisionsledning ska den grundläggande granskningen bland annat ge underlag för att bedöma styrelse och nämnders styrning, uppföljning och kontroll. Utifrån kraven i kommunalagen och kommunens styrmodell har vi tagit fram revisionskriterier som styrelse, nämnder och beredningar ska uppfylla för att ha säkerställt ett ändamålsenligt arbetssätt.

Vår samlade bedömning är att kommunstyrelsen i huvudsak har säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med kommunfullmäktiges mål och riktlinjer. Vidare bedömer vi att kommunstyrelsen, myndighetsnämnderna och valnämnden i allt väsentligt följer kommunens anvisningar avseende uppföljning och rapportering. Det finns dock utvecklingsområden avseende kommunstyrelsens, miljö- och byggnadsnämndens, sociala myndighetsnämndens samt valnämndens arbete med att säkerställa en tillräcklig intern kontroll.

Vad gäller kommunfullmäktiges beredningar är vår sammanfattande bedömning att beredningarna inte till fullo har arbetat med sitt uppdrag i enlighet med kommunfullmäktiges beslut. Granskningen visar att beredningarna inte har färdigställt uppdragen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut samt att beredningarna inte har presenterat någon verksamhetsplan för kommunfullmäktige eller under året delgett kommunfullmäktige hur arbetet fortlöper utifrån verksamhetsplanen.

I granskningen har förbättringsområden identifierats. Vi rekommenderar kommunstyrelsen att:

- ▶ Säkerställa att arbetet med uppsikt över bolag och stiftelser följer kommunens riktlinjer, inkluderat rapportering av intern kontroll inom bolagen.
- ▶ Tydliggöra när samtliga kontroller i intern kontrollplanen ska genomföras samt hur kontrollerna ska rapporteras.

Vi rekommenderar miljö- och byggnadsnämnden att:

- ▶ Säkerställa att arbetet med intern kontroll sker i enlighet med kommunens reglemente och riktlinjer för intern kontroll.

Vi rekommenderar sociala myndighetsnämnden att:

- ▶ Årligen genomföra en riskanalys, utarbeta en plan för intern kontroll samt erhålla uppföljning av den interna kontrollen.

Vi rekommenderar valnämnden att:

- ▶ I samband med valår genomföra en riskanalys samt utarbeta en plan för intern kontroll samt erhålla uppföljning av den interna kontrollen.

Vi rekommenderar kommunfullmäktiges beredningar att:

- ▶ Säkerställa att återrapportering till kommunfullmäktige av beredningarnas arbete sker i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.

Utifrån granskningens iakttagelser lämnar vi inte några rekommendationer till överförmyndarnämnden.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Kommunrevisionens uppgift är att ge kommunfullmäktige underlag till den årliga ansvarsprövningen. Enligt kommunallagen 12 kap. 1 § ska revisorerna årligen granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av God revisionsordning. Styrelse och nämnders ansvar för verksamheten regleras i kommunallagen 6 kap. 6 §. Där framgår att nämnderna ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Bakgrund till granskningen samt metod beskrivs i bilaga 1. Källförteckning återfinns i bilaga 2.

1.2. Syfte och revisionsfrågor

Syftet med den grundläggande granskningen är att ge revisorerna underlag för ansvarsprövningen genom att översiktligt granska all verksamhet i enlighet med kommunallagen och God revisionsordning¹. Den grundläggande granskningen syftar till att besvara följande revisionsfrågor:

- ▶ Har kommunstyrelsen säkerställt att verksamheten styrs utifrån de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige bestämt?
- ▶ Har kommunstyrelsen, myndighetsnämnderna och valnämnden säkerställt en tillräcklig uppföljning och rapportering? Det vill säga i enlighet med krav i kommunens styrmodell.
- ▶ Har kommunstyrelsen, myndighetsnämnderna och valnämnden säkerställt en tillräcklig intern kontroll? Det vill säga i enlighet med kommunala anvisningar.
- ▶ Har kommunfullmäktiges beredningar utövat respektive uppdrag i enlighet med kommunfullmäktiges beslut?

1.3. Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses bedömningsgrunder som används i granskningen som utgångspunkt för analys, bedömningar och slutsatser. I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

- ▶ Kommunallag 6 kap. 1 § om kommunstyrelsens ansvar att leda och samordna kommunens angelägenheter och ha uppsikt över nämndernas verksamhet
- ▶ Kommunallag 6 kap. 6 § om nämnders ansvar att verksamheten bedrivs i enlighet med föreskrifter, fullmäktiges mål och riktlinjer samt med tillräcklig intern kontroll
- ▶ Kommunfullmäktiges mål och uppdrag i budget 2019
- ▶ Modell för styrningen i Kungälv kommun – Från demokrati till effekt och tillbaka
- ▶ Riktlinjer för ledning och styrning i Kungälv kommun
- ▶ Reglemente för intern kontroll

Granskningens revisionskriterier beskrivs ytterligare i bilaga 3.

¹ Kommunrevisionen har under 2019 genomfört flera revisionsinsatser inom redovisnings- och verksamhetsrevision som också ligger till grund för ansvarsprövningen.

1.3.1. Granskningens utgångspunkter

Avsnittet beskriver granskningens utgångspunkter för bedömning. Våra bedömningar och nedan ramverk utgår ifrån krav på kommunstyrelse, nämnder och beredningar i kommunens styrmodell och riktlinjer samt kommunallagen. Ramverket bygger på Kungälvskommuns *riktlinjer för ledning och styrning, policyn från demokrati till effekt och tillbaka* samt *budgetprocess 2019-2022*. Vidare bygger ramverket på *reglemente och riktlinjer för intern kontroll, reglemente för kommunstyrelsen* samt *arbetsordning för kommunfullmäktiges beredningar*. Ramverket beskriver hur styrelse, nämnder och beredningar enligt fullmäktige ska arbeta med styrning, uppföljning och intern kontroll. Kriterier som enbart omfattar kommunstyrelsen markeras med (KS). Ramverket är utgångspunkt för de avvikelser som lyfts fram i kapitel 3-7.

A. Verksamhet bedrivs i enlighet med kommunfullmäktiges mål och riktlinjer

- A1. Brutit ned fullmäktiges mål till egna mål med indikatorer och aktiviteter (KS)
- A2. Uppfyllt fullmäktiges mål

B. Uppföljning och rapportering av verksamhet och ekonomi i enlighet med styrmodell

- B1. Följt upp nämndens tilldelade budget tertialvis under året²
- B2. Följt upp kommunens ekonomi månadsvis under året (KS)
- B3. Följt upp nämndens verksamhet löpande under året³
- B4. Följt upp nämndens måloppfyllelse i delårsbokslut om tillämpligt, samt i årsbokslut
- B5. Analyserat samt vidtagit åtgärder för budget i balans och god måloppfyllelse
- B6. Löpande utövat uppsikt över nämnder, bolag, stiftelser och förbund genom uppföljning av verksamhet i bolag och stiftelser, årlig prövning av verksamhet i bolagen samt dialog med bolag och stiftelser⁴ (KS)

C. Arbete med intern kontroll i enlighet med anvisningar

- C1. Genomfört en riskanalys
- C2. Fastställt en intern kontrollplan i enlighet med reglemente och riktlinjer
- C3. Följt upp intern kontrollplan
- C4. Rapporterat resultatet av uppföljning av intern kontroll till kommunstyrelsen senast i samband med bokslut
- C5. Informerat sig om hur interna kontrollen fungerar i de kommunala bolagen (KS)
- C6. Utvärderat kommunens arbetssätt för intern kontroll (KS)

D. Beredningar utövat sitt uppdrag i enlighet med kommunfullmäktiges beslut

- D1. Arbetat strukturerat med och slutfört sitt uppdrag i enlighet med fullmäktiges beslut
- D2. Årligen delgett kommunfullmäktige hur arbete pågår utifrån verksamhetsplan för mandatperioden
- D3. Avrapporterat genomfört arbete till kommunfullmäktige
- D4. Svarat på remisser och motioner i ärenden som kommunfullmäktige beslutat

² Social myndighetsnämnd har enligt reglemente ingen budget men ska ha full insyn i aktuella kostnader.

³ Enligt riktlinjer för ledning och styrning i Kungälvskommun ska uppföljning ske månadsvis men nämnden kan dock besluta om att avvika från kravet på månatlig uppföljning om särskilda skäl finns.

⁴ Kommunens styrmodell definierar inte närmre hur kommunstyrelsen ska utöva uppsikt över nämnder och förbund.

2. Kommunstyrelsen

I kapitlet beskrivs iakttagna avvikelser avseende styrelsens styrning, uppföljning och uppsikt samt interna kontroll utifrån det ramverk som beskrivs i kapitel 1 samt bilaga 3. Därefter redogörs för resultat av revisionens dialog med kommunstyrelsens och dess utskotts presidier. Kapitlet avslutas med våra bedömningar utifrån granskningens revisionskriterier.

2.1. Iakttagelser

2.1.1. Styrning

Kommunstyrelsen antog budget för 2019 samt förvaltningens verksamhetsplan för 2019 den 21 november 2018 vilket är senare än riktlinjer för ledning och styrning föreskriver. Enligt riktlinjer för ledning och styrning ska beslut om budget och verksamhetsplan fattas senast 31 oktober året innan det år som dokumentet avser. Det framgår inte av budget, verksamhetsplan eller protokoll varför beslutet fattades senare än vad som föreskrivs.

Förvaltningens verksamhetsplan saknar målvärden för ett antal indikatorer. Kommunens styrmodell anger att verksamhetsplanen är en konkretisering av budgeten där kommunstyrelsen ska bryta ned fullmäktiges strategiska mål i resultatmål samt indikatorer och aktiviteter. Vid delårsuppföljning har målvärden för ett antal indikatorer ändrats eller lagts till.⁵ Flertalet indikatorer har även lagts till vid delårsuppföljningen per augusti som inte återfinns i verksamhetsplanen.⁶ Vid delårsuppföljning saknas fortsatt indikatorer för två resultatmål och målvärden saknas för flertalet indikatorer.⁷ Enligt uppgift har en komplettering av indikatorer och målvärden skett under året i syfte att utveckla styrningen. Detta har även redovisats för kommunstyrelsen.

2.1.2. Uppföljning

Kommunens uppföljningsrapporter per april och augusti har under året visar prognoser på underskott avseende kommunens budget och budget för verksamheternas nettokostnader. Kommunstyrelsen har i samband med rapportering av uppföljningen fattat beslut om åtgärder för budget i balans och följt upp åtgärdernas effekt. Av kommunens årsredovisning för 2019

⁵ Målvärden har ändrats eller lagts till vid delårsuppföljningen till resultatmålen *verksamhetsresultat och kostnad i nivå med jämförbara kommuner, fler elever når gymnasieexamen, fler barn och unga deltar i ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv, planberedskap skall finnas för bostäder, verksamhetsmark och handel samt minskade utsläpp i luft och vattendrag.*

⁶ Indikatorer har lagts till vid delårsuppföljningen till resultatmålen *attraktiv arbetsgivare, verksamhetsresultat och kostnad i nivå med jämförbara kommuner, god lärartäthet med hög undervisningsbehörighet, servicenivån ska följa lagstiftningens intentioner samt minskade utsläpp i luft och vattendrag.*

⁷ Målvärden saknas för indikatorer kopplade till resultatmålet *alla barn och elever vistas i en trygg och säker pedagogisk miljö.* Indikatorer saknas kopplat till resultatmålen *vuxenutbildningen bidrar till livslångt lärande och Sverige lägsta arbetslöshet samt investeringar i kärnverksamheten prövas enligt finanspolitiskt ramverk.*

framgår att verksamhetens nettokostnader för 2019 var 16,3 mnkr högre än budgeterat. Utfallet för besparingsåtgärderna blev 65,5 mnkr att jämföra med 79,7 mnkr som planerades. Resultatet för kommunen var dock ett överskott om 5,3 mnkr jämfört med budget. I analysen av resultatet anger kommunstyrelsen att flera av åtgärderna för budget i balans ännu inte fått full effekt. Det sammantagna resultatet uppges vara positivt.

Av årsredovisning 2019 framgår en uppföljning av kommunstyrelsens resultatmål för 2019 som visar att åtta av sexton mål bedöms delvis uppnås. Övriga åtta mål bedöms uppnås.

Av uppföljningsrapport 1 samt protokoll framgår inte att kommunstyrelsen rapporterat uppföljning av verksamheten i kommunens företag och stiftelser årets första tertial till kommunfullmäktige. Enligt reglemente ska kommunstyrelsen tertialvis rapportera uppföljning av verksamheten i företag och stiftelser till kommunfullmäktige vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv samt övriga förhållanden av betydelse för kommunen. Vidare framgår i dialog med kommunstyrelsen att det finns en upplevelse om att uppsikten över nämnderna inte är formaliserad.

I övrigt har vi inte noterat några avvikelser avseende månadsvis uppföljning av kommunens ekonomi, löpande uppföljning av kommunstyrelsens verksamhet samt kommunstyrelsens uppsikt över förbund utifrån krav i styrmodell.

2.1.3. Intern kontroll

Kommunstyrelsen antog intern kontrollplan för 2019 i februari 2019 vilket är senare än riktlinjer för ledning och styrning föreskriver. Riktlinjerna anger att planen för kommande år ska antas senast i december. Av tjänsteskrivelse till ärendet framgår att ett utvecklingsarbete har pågått under 2018 vilket har försenat antagandet av planen.

Av intern kontrollplan för kommunstyrelsen, sektor samhälle och utveckling samt sektor bildning och lärande framgår inte när beslutade granskningar ska göras. För enskilda granskningar i intern kontrollplan för sektor trygghet och stöd framgår det inte när de ska göras. Enligt reglemente för intern kontroll ska planen ange när granskningar ska göras samt hur resultatet ska rapporteras. Hur resultatet av granskningarna ska rapporteras framgår inte av ovan angivna intern kontrollplaner.

Uppföljning av intern kontrollplan 2019 som rapporterades i december 2019 visar på avvikelser i en av sjutton granskningar. Avvikelsen avser hantering av representationskostnader som föreslås åtgärdas genom mer information. Vidare framgår att granskning av delegationsbeslut inte genomförts enligt plan inom sektor trygghet och stöd samt sektor samhälle och utveckling. Det anges i uppföljningen att granskningen inte delats ut på rätt sätt och att inte någon fått ansvar att genomföra kontrollen. Granskningen inkluderas i plan för 2020. Rapporteringen av granskningarna godkändes. Vidare fick kommunstyrelsens presidium i uppdrag att återkomma till kommunstyrelsen gällande arbetet med uppföljning och internkontroll i utskott och nämnder. Kommunstyrelsens presidium har i mars 2020 ännu inte återrapporterat kring detta arbete. Vidare framgår inte att någon utvärdering eller beslut om förbättringar eller fördjupade insatser för intern kontroll har fattats utifrån uppföljningen ännu per mars 2020.

Av kommunstyrelsens protokoll eller rapportering från kommunens bolag framgår inte att kommunstyrelsen har erhållit uppföljning av bolagens interna kontroll. Enligt kommunens

reglemente för intern kontroll ska kommunstyrelsen informera sig om hur den interna kontrollen fungerar i de kommunala bolagen. Enligt uppgift sker viss uppföljning vid bolagsdialoger under året.

Vi har inte noterat någon avvikelse avseende arbetet med riskanalys utifrån krav i reglemente och riktlinjer för intern kontroll.

2.2. Dialog med kommunstyrelsens och kommunstyrelsens utskotts presidier

I avsnittet återges väsentliga händelser, risker och utmaningar som framkommit vid revisionens dialog med kommunstyrelsens presidium och dess utskotts presidier. För beskrivning av övriga områden som togs upp i dialog, se bilaga 4.

- ▶ **Kommunstyrelsens presidium** uppger i dialog att arbete pågår för att stärka kontrollen avseende inköp och upphandling. Kompetensen inom förvaltningen har stärkts och uppföljningen på området ska stärkas. Presidiet menar att området är ett riskområde.
- ▶ Presidiet lyfter i dialog att arbetsmiljöarbetet ska stärkas och arbetet med kompetensförsörjning säkerställas. I dagsläget upplevs området komplext med flera nivåer inom förvaltning och politik inblandad. En ny arbetsgivarpolicy har tagits fram för att utveckla och tydliggöra arbetet. Utifrån policyn ska arbetet med kompetensförsörjning stärkas.
- ▶ **Kommunstyrelsens utskott för bildning och lärande** uppger i dialog att arbetet för ökad studiero är prioriterat. Genom en ökad studiero kan kommunens elever öka sina studieresultat.
- ▶ Utskottet uppger att framtida utmaningar kopplas till att anpassa verksamheten utifrån prognoser om antalet elever vid ett ökat invånarantal. I dagsläget har söktrycket till kommunens gymnasium ökat men vissa utbildningar upplever ett minskat söktryck vilket ställer krav på anpassning i verksamheten.
- ▶ **Kommunstyrelsens utskott för samhälle och utveckling** lyfter i dialog sektorns underskott under året som härleds till kostnader för akut felavhjälpande underhåll. Ett omfattande renoveringsarbete har under året genomförts av utebadet till följd av särskilt undermåligt underhåll tidigare år.
- ▶ **Kommunstyrelsens utskott för trygghet och stöd** uppger i dialog att bristen på platser inom LSS och äldreomsorgen utgör utmaningar för verksamheten. I dagsläget finns en investeringsplan för att säkerställa fler boendeplatser.
- ▶ Utskottet har under året fortsatt övergången till heltid som norm. Detta uppges vara en del i att säkra kompetensförsörjningen vilket är en fortsatt utmaning. Utskottet arbetar även med digitalisering av verksamheten vilket upplevs ge gott resultat.
- ▶ Utskottet lyfter behov av mer samarbete med beredningen för trygghet och stöd, utskottet för samhälle och utveckling samt med social myndighetsnämnd.

2.3. Vår bedömning

Vi bedömer att kommunstyrelsen har i huvudsak säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt. Granskningen visar att vissa mål i verksamhetsplanen saknar indikatorer samt att vissa indikatorer saknar målvärden. Av kommunstyrelsens sexton resultatmål för 2019 bedöms åtta mål delvis uppnås. Utöver dessa

avvikelser har kommunstyrelsen följt de föreskrifter som styrmodellen anger genom att bryta ned fullmäktiges mål och i huvudsak säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med dessa.

Vi bedömer att kommunstyrelsen i huvudsak har säkerställt en tillräcklig uppföljning och rapportering i enlighet med krav i kommunens styrmodell. Granskningen visar att verksamheternas nettokostnader för 2019 är högre än budgeterat men att kommunen som helhet redovisar ett överskott för 2019. Kommunstyrelsen har i övrigt följt kommunens anvisningar genom att månadsvis följa upp kommunens ekonomi och löpande följa upp kommunstyrelsens verksamhet samt vidta åtgärder vid avvikelser.

Vi bedömer även att kommunstyrelsen i huvudsak har säkerställt en tillräcklig uppsikt över nämnder, bolag och kommunalförbund. Vi noterar dock att kommunstyrelsen inte följt upp verksamheten i bolag och stiftelser under årets första tertial. I övrigt har kommunstyrelsen följt krav i kommunallagen och styrmodell genom att kontinuerligt följa upp ekonomi och verksamhet i nämnder, bolag och kommunalförbund via dialog och löpande rapportering från ledamöter.

Vi bedömer att kommunstyrelsen delvis har arbetat med intern kontroll i enlighet med kommunens anvisningar. Granskningen visar däremot att det inte framkommer när samtliga granskningar ska ske eller hur resultatet ska rapporteras vilket reglemente för intern kontroll anger. Vi noterar även att kommunstyrelsen enbart erhåller övergripande information om hur den interna kontrollen fungerar i kommunens bolag. I övrigt har kommunstyrelsen i stort följt anvisningar i kommunens reglemente och riktlinjer för intern kontroll.

Utifrån granskningens iakttagelser rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- ▶ Säkerställa att arbetet med uppsikt över bolag och stiftelser följer kommunens riktlinjer, inkluderat rapportering av intern kontroll inom bolagen.
- ▶ Tydliggöra när samtliga kontroller i intern kontrollplanen ska genomföras samt hur kontrollerna ska rapporteras.

3. Miljö- och byggnadsnämnden

I kapitlet beskrivs iakttagna avvikelser avseende miljö- och byggnadsnämndens styrning, uppföljning och interna kontroll utifrån det ramverk som beskrivs i kapitel 1 samt bilaga 3. Därefter redogörs för resultat av dialog med miljö- och byggnadsnämndens presidium. Kapitlet avslutas med våra bedömningar utifrån granskningens revisionskriterier.

3.1. Iakttagelser

3.1.1. Styrning

Av kommunens rambudget, årsplan och förvaltningsplan framkommer inga mål eller uppdrag riktade till miljö- och byggnadsnämnden. Myndighetsnämnden har därtill inte utarbetat egna mål inom ramen för sitt ansvarsområde. Således finns inga avvikelser att notera.

3.1.2. Uppföljning

Vi har inte noterat någon avvikelse avseende uppföljning och rapportering utifrån krav i styrmodell.

3.1.3. Intern kontroll

Av intern kontrollplan 2019 för miljö- och byggnadsnämnden framgår inte när beslutade granskningar ska göras. Vidare framgår inte hur resultatet av granskningen ska rapporteras. Reglemente för intern kontroll föreskriver att det ska framgå av planen när granskningar ska göras och hur resultatet ska rapporteras.

I övrigt har vi inte noterat någon avvikelse avseende uppföljning av intern kontroll utifrån krav i reglemente och riktlinjer för intern kontroll.

3.2. Dialog med miljö- och byggnadsnämnden

I avsnittet återges väsentliga händelser, risker och utmaningar som framkommit vid revisionens dialog med miljö- och byggnadsnämndens presidium. För beskrivning av övriga områden som togs upp i dialog, se bilaga 4.

- ▶ Nämnden uppger i dialog att anpassning av arbetssättet till förändring i plan- och bygglagen har fungerat väl. Under 2020 planeras ett systemstöd införas för att förenkla handläggningen.
- ▶ I dialog uppger nämnden att anvisningar för standardiserad byggnation tas fram och kommer att testas under våren 2020. Arbetet med anvisningarna är en del i arbetet med att digitalisera bygglovsprocessen i enlighet med kommunfullmäktiges mål.

3.3. Vår bedömning

Granskningen visar att miljö- och byggnadsnämnden inte utarbetat egna mål för verksamhetsåret 2018. Av kommunens styrmodell framkommer inga anvisningar som innebär att myndighetsnämnderna ska utarbeta mål.

Vi bedömer att miljö- och byggnadsnämnden har säkerställt en tillräcklig uppföljning och rapportering i enlighet med krav i kommunens styrmodell. Granskningen visar att nämnden har följt styrmodellens föreskrifter och kontinuerligt följt upp ekonomi och verksamhet. Vi konstaterar dock att det utifrån nämndens reglemente är det otydligt vilket ansvar nämnden har att följa upp budget.

Vår bedömning är att miljö- och byggnadsnämnden i huvudsak har arbetat med intern kontroll i enlighet med kommunens anvisningar. Granskningen visar dock att det inte framgår inte när beslutade granskningar ska göras samt hur de ska rapporteras. I övrigt har nämnden i sitt intern kontrollarbete följt kommunens reglemente och riktlinjer för intern kontroll som anger att en riskanalys ska genomföras samt att en kontrollplan ska fastställas och följas upp.

Utifrån granskningens iakttagelser rekommenderar vi miljö- och byggnadsnämnden att:

- ▶ Säkerställa att arbetet med intern kontroll sker i enlighet med kommunens reglemente och riktlinjer för intern kontroll.

4. Sociala myndighetsnämnden

I kapitlet beskrivs iakttagna avvikelser avseende sociala myndighetsnämndens styrning, uppföljning och interna kontroll utifrån det ramverk som beskrivs i kapitel 1 samt bilaga 3. Därefter redogörs för resultat av dialog med sociala myndighetsnämnden. Kapitlet avslutas med våra bedömningar utifrån granskningens revisionskriterier.

4.1. Iakttagelser

4.1.1. Styrning

Av kommunens rambudget, årsplan och förvaltningsplan framkommer inga mål eller uppdrag riktade till sociala myndighetsnämnden. Myndighetsnämnden har därtill inte utarbetat egna mål inom ramen för sitt ansvarsområde. Av nämndens reglemente framgår inga krav på att arbeta med mål. Således finns inga avvikelser att notera.

4.1.2. Uppföljning

Av protokoll framgår inte att nämnden har erhållit ekonomisk uppföljning under året. Nämndens reglemente tydliggör att nämnden inte har en egen budget utan att samtliga kostnader med anledning av verksamheten belastar kommunstyrelsens budget. Reglementet anger dock att nämnden ska ha full insyn i aktuella kostnader.

4.1.3. Intern kontroll

Nämnden har inte genomfört en riskanalys eller antagit en intern kontrollplan för 2019. Reglemente för intern kontroll anger att myndighetsnämnder och övriga nämnder har ansvaret för att tillse att det finns en god intern kontroll inom de områden som nämnden ansvarar för. Vid dialog med nämnden framgår dock att nämnden har för avsikt att göra en riskanalys och anta en intern kontrollplan för 2020.

4.2. Dialog med sociala myndighetsnämnden

I avsnittet återges väsentliga händelser, risker och utmaningar som framkommit vid revisionens dialog med sociala myndighetsnämndens presidium. För beskrivning av övriga områden som togs upp i dialog, se bilaga 4.

- ▶ Nämndens reglemente har reviderats under året. Revideringen syftade till att säkerställa att det som anges i reglementet överensstämmer med nämndens arbetssätt. Ett antal uppgifter avseende nämndens arbete med mål utgick och i ett tillägg förtydligades det att nämnden inte har en egen budget.
- ▶ Nämnden lyfter i dialog att det vid ett tillfälle under året blivit problem i hanteringen av handlingar i postdelningen. Handlingarna kom fram men var då försenade vilket enligt nämnden tydde på felaktig hantering. Nämnden har till följd av detta reviderat sina rutiner och postdelning av handlingar är inte längre möjligt.
- ▶ Nämnden uppger i dialog att ett samarbete avseende rapportering om incidenter i skolan har utvecklats med utskottet för bildning och lärande under året. Nämnden ska

tillsammans med utskottet arbeta fram ett arbetssätt för att säkerställa att de kan samarbeta kring åtgärder utifrån rapporteringen. Samarbetet med utskottet för trygghet och stöd uppges fungera väl men är inte formaliserad.

4.3. Vår bedömning

Granskningen visar att sociala myndighetsnämnden inte har några mål riktade till sig eller utarbetat egna mål för verksamhetsåret 2019. Av nämndens reglemente och kommunens styrmodell framkommer inga anvisningar som innebär att myndighetsnämnderna ska utarbeta mål.

Vi bedömer att sociala myndighetsnämnden i huvudsak har säkerställt en tillräcklig uppföljning och rapportering i enlighet med krav i kommunens styrmodell. Granskningen visar dock att nämnden inte har erhållit ekonomisk uppföljning. Vi noterar att nämndens reglemente anger att nämnden ska ha fyllt insyn i aktuella kostnader, trots att nämnden inte har någon egen budget. Nämnden har i övrigt följt anvisningar i styrmodellen genom att löpande följa upp verksamheten.

Vi bedömer att sociala myndighetsnämnden inte har säkerställt en tillräcklig intern kontroll i enlighet med kommunens anvisningar. Granskningen visar att nämnden inte har antagit en intern kontrollplan för 2019 års verksamhet. I kommunens reglemente för intern kontroll anges att myndighetsnämnderna är ansvariga att tillse en god intern kontroll inom de områden som nämnden ansvarar för. Vår bedömning är att sociala myndighetsnämnden årligen bör genomföra en riskanalys samt utarbeta en plan för intern kontroll. Mot bakgrund av att sociala myndighetsnämnden inte har ett verksamhetsansvar kan ett arbetssätt för detta till exempel vara att nämnden görs delaktig i kommunstyrelsens riskanalys och upprättande av plan för intern kontroll. Myndighetsnämnden bör även ta del av uppföljningen av intern kontrollplanen. Vi noterar dock att arbete pågår för att säkerställa detta inför 2020.

Utifrån granskningens iakttagelser rekommenderar vi sociala myndighetsnämnden att:

- ▶ Årligen genomföra en riskanalys, utarbeta en plan för intern kontroll samt erhålla uppföljning av den interna kontrollen.

5. Valnämnden

I kapitlet beskrivs iakttagna avvikelser avseende valnämndens styrning, uppföljning och interna kontroll utifrån det ramverk som beskrivs i kapitel 1 samt bilaga 3. Därefter redogörs för resultat av dialog med valnämnden. Kapitlet avslutas med våra bedömningar utifrån granskningens revisionskriterier.

5.1. Iakttagelser

5.1.1. Styrning

Av kommunens rambudget, årsplan och förvaltningsplan framkommer inga mål eller uppdrag riktade till valnämnden. Valnämnden har därtill inte utarbetat egna mål inom ramen för sitt ansvarsområde. Av nämndens reglemente framgår inte några krav på nämnden att arbeta med mål. Således inga avvikelser att notera.

Nämnden har inte haft någon delegationsordning. Av bestämmelser i kommunallagen⁸ framgår en nämnds behov av en delegationsordning. Detta för att kunna fullgöra nämndens arbete på ett effektivt och rättssäkert sätt. Vid nämndens sammanträde i september gav nämnden förvaltningen i uppgift att till 31 december 2019 ta fram ett förslag på delegationsordning. Nämnden antog förslaget till delegationsordning i januari 2020.

5.1.2. Uppföljning

Nämnden har följt upp ekonomi vid ett tillfälle under året och har följt upp nämndens verksamhet vid samtliga tre sammanträden under året. Det framgår inte att nämnden har fattat ett beslut om att avvika från kravet om månadsvis uppföljning av nämndens verksamhet samt tertialvis uppföljning av ekonomi. Nämnden har dock en begränsad verksamhet och kan därmed antas undantas detta krav.

5.1.3. Intern kontroll

Nämnden har inte genomfört en riskanalys eller antagit en intern kontrollplan. Reglemente för intern kontroll anger att myndighetsnämnder och övriga nämnder har ansvaret för att tillse att det finns en god intern kontroll inom de områden som nämnden ansvarar för. Vid dialog med nämnden framgår dock att nämnden framöver har för avsikt att arbeta fram en riskanalys och intern kontrollplan.

⁸ Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 37-40 §§ samt 7 kap. 5-9 §§.

5.2. Dialog med valnämnden

I avsnittet återges väsentliga händelser, risker och utmaningar som framkommit vid revisionens dialog med valnämndens presidium. För beskrivning av övriga områden som togs upp i dialog, se bilaga 4.

- ▶ Nämnden lyfter i dialog arbetet med att ta fram en delegationsordning. Det fanns enligt nämnden ett stort behov av att tydliggöra rätten att fatta beslut i olika ärenden. Detta för att klargöra gränsen mellan nämndens/politikens och förvaltningens arbete.
- ▶ Nämnden uppger i dialog att arbetet med intern kontroll planeras att utvecklas framöver. Med nämndens delegationsordning finns nu en tydlig fördelning av arbetsuppgifter och en riskanalys och plan för kontroll kan tas fram utifrån den.
- ▶ Nämnden uppger i dialog att nämnden stärkt beredskapen för nyval och extraval. Av protokoll från september framgår att nämnden har fattat beslut om att nämnden ska sammanträda årligen senast i oktober för att få information från förvaltningen och diskutera beredskapen för val. Detta menar nämnden ska stärka organisationen för val och säkerställa att rutiner hålls uppdaterade inom kommunen.

5.3. Vår bedömning

Granskningen visar att valnämnden inte har några mål riktade till sig eller utarbetat egna mål för verksamhetsåret 2019. Av nämndens reglemente och kommunens styrmodell framkommer inga anvisningar som innebär att nämnden ska utarbeta egna mål. Vi noterar dock att nämnden saknat delegationsordning under året. Vi bedömer det som väsentligt för nämndens styrning att tydliggöra vem som har rätt att ta beslut i ärenden avseende exempelvis lokaler, ekonomi och avtal samt administration kopplat till rösträkning.

Vi bedömer att valnämnden har säkerställt en tillräcklig uppföljning och rapportering i enlighet med krav i kommunens styrmodell. Granskningen visar att valnämnden har följt de föreskrifter som styrmodellen anger och kontinuerligt följt upp verksamhet och ekonomi.

Vi bedömer att valnämnden inte har säkerställt en tillräcklig intern kontroll i enlighet med kommunens anvisningar. Granskningen visar att valnämnden inte har gjort en riskanalys eller fastställt en intern kontrollplan. I kommunallagen framkommer att nämnder ansvarar för att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredställande sätt. Vidare framgår i kommunens reglemente för intern kontroll att nämnderna är ansvariga att tillse en god intern kontroll inom de områden som nämnden ansvarar för. Valnämnden har en begränsad verksamhet utöver den verksamhet som bedrivs de år som ska det ska genomföras allmänna val. Det kan dock förekomma risker i nämndens verksamhet. Vår bedömning är att valnämnden i samband med valår bör genomföra en riskanalys samt utarbeta en plan för intern kontroll. Mot bakgrund av att valnämnden inte har ett verksamhetsansvar kan ett arbetssätt för detta till exempel vara att nämnden görs delaktiga i kommunstyrelsens riskanalys och upprättande av plan för intern kontroll. Valnämnden bör även ta del av uppföljningen av intern kontrollplanen.

Utifrån granskningens iakttagelser rekommenderar vi valnämnden att:

- ▶ I samband med valår genomföra en riskanalys samt utarbeta en plan för intern kontroll samt erhålla uppföljning av den interna kontrollen.

6. Överförmyndarnämnden

I kapitlet beskrivs iakttagna avvikelser avseende överförmyndarnämndens styrning, uppföljning och interna kontroll utifrån det ramverk som beskrivs i kapitel 1 samt bilaga 3. Därefter redogörs för resultat av dialog med överförmyndarnämnden. Kapitlet avslutas med våra bedömningar utifrån granskningens revisionskriterier.

6.1. Iakttagelser

6.1.1. Styrning

Av kommunens rambudget, årsplan och förvaltningsplan framkommer inga mål eller uppdrag riktade till överförmyndarnämnden. Myndighetsnämnden har dock utarbetat egna mål inom ramen för sitt ansvarsområde. Således inga avvikelser att notera.

6.1.2. Uppföljning

Av protokoll från december framgår att Länsstyrelsen vid sin inspektion enligt föräldrabalken och förmyndarskapsförordningen uppmärksammat allvarliga brister som föranledde kritik mot nämnden. Bristerna avsåg administrativ ärende- och registerhantering och har enligt nämnden inte medfört skada för huvudmän eller ställföreträdare. Med anledning av kritiken gav nämnden förvaltningen i uppdrag att vidta lämpliga åtgärder och återkomma med en rapport om åtgärder så snart som arbetet färdigställts, dock senast 30 april 2020.

Vi har inte noterat någon avvikelse avseende uppföljning och rapportering av ekonomi och verksamhet utifrån krav i styrmodell.

6.1.3. Intern kontroll

Vi har inte noterat någon avvikelse avseende arbete med intern kontroll utifrån reglemente och riktlinjer för intern kontroll.

6.2. Dialog med överförmyndarnämnden

I avsnittet återges väsentliga händelser, risker och utmaningar som framkommit vid revisionens dialog med överförmyndarnämndens presidium. För beskrivning av övriga områden som togs upp i dialog, se bilaga 4.

- ▶ Nämnden lyfter i dialog en utmaning kopplat till budget för utbildning av nya ledamöter. Enligt nämnden har 2019 års budget för utbildning inte räckt för utbildning av nämndens nya ledamöter. Nämnden har dock säkerställt utbildning för ledamöterna genom att fastställa en utbildningsplan och vid varje nämndssammanträde låta förvaltningen hålla i pass med utbildning.
- ▶ Nämnden uppger i dialog att behovet av gode män har minskat. Tillgången på gode män för enklare uppdrag är god. Däremot kvarstår utmaningar att tillsätta gode män för mer komplexa uppdrag. För 2019 har nämnden ett överskott jämfört med budget och vidtar åtgärder för att anpassa organisationen till minskat behov. Nämnden påtalar vikten av att den enskilda får en god man i tid. Nämnden har dialog med social

myndighetsnämnd och utskottet för trygghet och stöd för att säkerställa att möjligheten att få god man är välkänt inom kommunen.

6.3. Vår bedömning

Granskningen visar att överförmyndarnämnden har utarbetat egna mål för verksamhetsåret 2019 avseende hantering av årsräkningar. Mot bakgrund av att en av nämndens uppgifter avser granskning av årsräkningar bidrar målet enligt vår bedömning till att styra och följa upp verksamheten. Av kommunens styrmodell framkommer inga anvisningar som innebär att nämnden ska utarbeta egna mål.

Vi bedömer att överförmyndarnämnden har säkerställt en tillräcklig uppföljning och rapportering i enlighet med krav i kommunens styrmodell. Granskningen visar att nämnden har följt styrmodellens föreskrifter och kontinuerligt följt upp ekonomi och verksamhet. Vi konstaterar dock att det utifrån nämndens reglemente är det otydligt vilket ansvar nämnden har att följa upp budget.

Vi bedömer att överförmyndarnämnden i allt väsentligt har arbetat med intern kontroll i enlighet med kommunens anvisningar. Nämnden har följt kommunens reglemente och riktlinjer för internkontroll och utifrån en riskanalys antagit en internkontrollplan som har följts upp.

7. Kommunfullmäktiges beredningar

I kapitlet beskrivs iakttagna avvikelser avseende kommunfullmäktiges beredningars arbete utifrån deras uppdrag utifrån det ramverk som beskrivs i kapitel 1 samt bilaga 3. Därefter redogörs för resultat av dialog med ekonomiberedningen. Kapitlet avslutas med våra bedömningar utifrån granskningens revisionskriterier.

Kommunfullmäktige beslutade i budget 2019 om nedanstående beredningar:

- ▶ Demokratiberedningen
- ▶ Ekonomiberedningen
- ▶ Beredningen för samhälle och utveckling
- ▶ Beredningen för bildning och lärande
- ▶ Beredningen för trygghet och stöd
- ▶ Kultur och fritidsberedningen
- ▶ Tillfällig beredning näringslivsfrågor

Kommunfullmäktige antog i juni 2018 en arbetsbeskrivning avseende kommunfullmäktiges beredningar. Av arbetsbeskrivningen framgår att kommunfullmäktiges beredningar ska arbeta strategiskt och långsiktigt. Beredningarna ansvarar för uppföljning av kommunfullmäktiges strategiska mål och ska ha fokus på uppföljning av beslutade mål och inriktningsdokument. Vidare ska beredningarna se över kommunens övergripande mål och aktualisera styrdokument och arbeta med omvärldsbevakning. Beredningarna ska vara remissorgan och svara på motioner i de ärenden kommunfullmäktige beslutar.

7.1. Iakttagelser

Det framgår inte av kommunfullmäktiges protokoll från 2019 att beredningarna har gjort någon återkoppling under året avseende arbetet med beredningarnas uppdrag utifrån deras verksamhetsplaner för mandatperioden. Det framgår inte heller av kommunfullmäktiges protokoll från 2019 eller 2018 att beredningarna presenterat verksamhetsplaner för mandatperioden. Av beredningarnas minnesanteckningar från 2019 framgår att beredningen för trygghet och stöd samt beredningen för samhälle och utveckling inte genomfört sina uppdrag i enlighet med kommunfullmäktiges beslut i budget 2019.⁹

Enligt uppgift är den tillfälliga beredningen för näringslivsfrågor ännu inte upprättad.

⁹ Beredningen för samhälle och utveckling är försenad avseende sitt uppdrag att senast i november 2019 presentera förslag på hur behov av fritidsanläggningar ska säkerställas på ett hållbart sätt fram till 2025. Beredningen för samhälle och utveckling tillsammans med beredningen för trygghet och stöd är försenade avseende uppdraget att senast i december 2019 presentera ett förslag till en samhällsekonomiskt hållbar och för äldre en hållbar bostadsförsörjning som klara av de demografiska utmaningarna fram till år 2030.

Vi har inte noterat några avvikelser avseende avrapportering av beredningarnas genomförda arbete samt beredningarnas ansvar att svara på remisser och motioner utifrån krav i arbetsordning.

7.2. Dialog med ekonomiberedning

I avsnittet återges väsentliga händelser, risker och utmaningar som framkommit vid revisionens dialog med kommunfullmäktiges ekonomiberedning.¹⁰ För beskrivning av övriga områden som togs upp i dialog, se bilaga 4.

- ▶ Ekonomiberedningen uppger i dialog att arbetet inom beredningen fungerar väl. Under året har styrdokument såsom bolags-, finans- och borgenspolicys reviderats och rambudget tagits fram.
- ▶ Beredningen uppger att de inte har dialog med hela kommunstyrelsen utan att presidiet informerar kommunalråden på olika partigruppsmöten. Samarbetet med förvaltningen fungerar väl enligt beredningen och de har en tät dialog med kommundirektör och ekonomichef.

7.3. Vår bedömning

Vi bedömer att kommunfullmäktiges beredningar inte till fullo har utövat respektive uppdrag i enlighet med kommunfullmäktiges beslut. Granskningen visar att beredningarna arbetat strukturerat utifrån sina uppdrag men inte färdigställt uppdragen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut. Vidare framgår att beredningarna inte presenterat någon verksamhetsplan för kommunfullmäktige eller under året delgett kommunfullmäktige hur arbetet fortlöper. I övrigt har beredningarna följt anvisningar i arbetsordning för beredningar och svarat på remisser och motioner i ärenden som kommunfullmäktige beslutat.

Utifrån granskningens iakttagelser rekommenderar vi kommunfullmäktiges beredningar att:

- ▶ Säkerställa att återrapportering till kommunfullmäktige av beredningarnas arbete sker i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.

¹⁰ Inom ramen för den grundläggande granskningen har revisionen enbart fört dialog med ekonomiberedningen av kommunfullmäktiges sju beredningar.

8. Sammanställd bedömning per nämnd

Nedan sammanställs våra bedömningar för nämnder och beredningar utifrån granskningens ramverk.

Nämnd	Revisionsfråga A		Revisionsfråga B						Revisionsfråga C					
	A1	A2	B1	B2	B3	B4	B5	B6	C1	C2	C3	C4	C5	C6
KS												ET		**
MBN	ET*	ET		ET		ET		ET					ET	ET
SMN	ET	ET	ET	ET		ET		ET					ET	ET
VN	ET	ET		ET				ET					ET	ET
ÖFN	ET	ET		ET				ET					ET	ET

Tabell 1. Sammanställd bedömning per nämnd och revisionskriterium.

Beredning	Revisionsfråga D			
	D1	D2	D3	D4
Bildning och lärande				
Demokratiberedningen				
Ekonomiberedningen				
Kultur och fritid				
Samhälle och utveckling				
Tillfällig beredning näringslivsfrågor***				
Trygghet och stöd				

Tabell 2. Sammanställd bedömning per beredning och revisionskriterium.

Beskrivning av kriterier

A. Verksamhet bedrivs i enlighet med kommunfullmäktiges mål och riktlinjer

- A1. Brutit ned fullmäktiges mål till egna mål med indikatorer och aktiviteter (KS)
- A2. Uppfyllt fullmäktiges mål

B. Uppföljning och rapportering av verksamhet och ekonomi i enlighet med styrmodell

- B1. Följt upp nämndens tilldelade budget tertialvis under året¹¹
- B2. Följt upp kommunens ekonomi månadsvis under året (KS)
- B3. Följt upp nämndens verksamhet löpande under året¹²
- B4. Följt upp nämndens måluppfyllelse i delårsbokslut om tillämpligt, samt i årsbokslut
- B5. Analyserat samt vidtagit åtgärder för budget i balans och god måluppfyllelse
- B6. Löpande utövat uppsikt över nämnder, bolag, stiftelser och förbund genom uppföljning av verksamhet i bolag och stiftelser, årlig prövning av verksamhet i bolagen

¹¹ Social myndighetsnämnd har enligt reglemente ingen budget men ska ha full insyn i aktuella kostnader.

¹² Enligt riktlinjer för ledning och styrning i Kungälv kommun ska uppföljning ske månadsvis men nämnden kan dock besluta om att avvika från kravet på månatlig uppföljning om särskilda skäl finns.

samt dialog med bolag och stiftelser¹³ (KS)

C. Arbete med intern kontroll i enlighet med anvisningar

- C1. Genomfört en riskanalys
- C2. Fastställt en intern kontrollplan i enlighet med reglemente och riktlinjer
- C3. Följt upp intern kontrollplan
- C4. Rapporterat resultatet av uppföljning av intern kontroll till kommunstyrelsen senast i samband med bokslut
- C5. Informerat sig om hur den interna kontrollen fungerar i de kommunala företagen (KS)
- C6. Utvärderat kommunens arbetssätt för intern kontroll (KS)

D. Beredningar utövat sitt uppdrag i enlighet med kommunfullmäktiges beslut

- D1. Arbetat strukturerat med och slutfört sitt uppdrag i enlighet med kommunfullmäktiges beslut
- D2. Årligen delgett kommunfullmäktige hur arbete pågår utifrån verksamhetsplan för mandatperioden
- D3. Avrapporterat genomfört arbete till kommunfullmäktige
- D4. Svarat på remisser och motioner i ärenden som kommunfullmäktige beslutat

Beskrivning av färgmarkering

Grön markering – nämnden/beredningen har uppfyllt kriteriet.

Gul markering – nämnden/beredningen har delvis uppfyllt kriteriet.

Röd markering – nämnden/beredningen har inte uppfyllt kriteriet.

* ET – ej tillämpligt. Se kapitel 2 för beskrivning av revisionskriterierna samt respektive nämnds kapitel för ytterligare beskrivning.

** Kommunstyrelsens presidium fick i december 2019 i uppdrag att återkomma till kommunstyrelsen gällande arbetet med uppföljning och internkontroll i utskott och nämnder. Uppdraget har i mars 2020 ännu inte redovisats för kommunstyrelsen.

*** Beredningen har enligt uppgift inte upprättats under 2019.

¹³ Kungälv's kommuns styrmodell definierar inte närmre hur kommunstyrelsen ska utöva uppsikt över nämnder och förbund.

9. Samlad bedömning

Vår samlade bedömning är att kommunstyrelsen i huvudsak har säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med kommunfullmäktiges mål och riktlinjer. Vidare bedömer vi att kommunstyrelsen, myndighetsnämnderna och valnämnden i allt väsentligt följer kommunens anvisningar avseende uppföljning och rapportering. Det finns dock utvecklingsområden avseende kommunstyrelsens, miljö- och byggnadsnämndens, sociala myndighetsnämndens samt valnämndens arbete med att säkerställa en tillräcklig intern kontroll.

Vad gäller kommunfullmäktiges beredningar är vår sammanfattande bedömning att beredningarna inte till fullo har utövat sitt uppdrag i enlighet med kommunfullmäktiges beslut. Granskningen visar att beredningarna inte har färdigställt uppdragen i enlighet med kommunfullmäktiges beslut samt att beredningarna inte har presenterat någon verksamhetsplan för kommunfullmäktige eller under året delgett kommunfullmäktige hur arbetet fortlöper utifrån verksamhetsplanen.

I granskningen har förbättringsområden identifierats. Vi rekommenderar kommunstyrelsen att:

- ▶ Säkerställa att arbetet med uppsikt över bolag och stiftelser följer kommunens riktlinjer, inkluderat rapportering av intern kontroll inom bolagen.
- ▶ Tydliggöra när samtliga kontroller i intern kontrollplanen ska genomföras samt hur kontrollerna ska rapporteras.

Vi rekommenderar miljö- och byggnadsnämnden att:

- ▶ Säkerställa att arbetet med intern kontroll sker i enlighet med kommunens reglemente och riktlinjer för intern kontroll.

Vi rekommenderar sociala myndighetsnämnden att:

- ▶ Årligen genomföra en riskanalys, utarbeta en plan för intern kontroll samt erhålla uppföljning av den interna kontrollen.

Vi rekommenderar valnämnden att:

- ▶ I samband med valår genomföra en riskanalys samt utarbeta en plan för intern kontroll samt erhålla uppföljning av den interna kontrollen.

Vi rekommenderar kommunfullmäktiges beredningar att:

- ▶ Säkerställa att åiterrapportering till kommunfullmäktige av beredningarnas arbete sker i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.

Göteborg den 27 mars 2020

Lydia Andersson
Verksamhetsrevisor

Christoffer Henriksson
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Certifierad kommunal yrkesrevisor
Kvalitetssäkrare

Bilaga 1. Bakgrund till granskningen

Kommunrevisionens uppgift är att ge kommunfullmäktige underlag till den årliga ansvarsprövningen. Enligt kommunallagen 12 kap. ska revisorerna årligen granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av God revisionsred. Styrelse och nämnders ansvar för verksamheten regleras bland annat i kommunallagen. Där framgår att nämnderna ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige bestämt, att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Enligt God revisionsred 2018 ska den grundläggande granskningen ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisningssystem och rutiner samt måluppfyllelse. Enligt God revisionsred handlar den grundläggande granskningen bland annat om frågor avseende hur styrelse och nämnder har:

- ▶ Tolkat mål och uppdrag från fullmäktige och brutit ned dessa så att de fungerar som styrsignaler till verksamheten
- ▶ Gjort en egen riskanalys
- ▶ Uppföljning och rapportering av verksamhetens resultat samt beslut om åtgärder vid eventuella avvikelser
- ▶ Ekonomistyrning samt ekonomisk uppföljning och rapportering
- ▶ Ett systematiskt arbete med sin interna kontroll avseende såväl verksamhet som redovisning
- ▶ Tydliga beslutsunderlag och protokoll¹⁴

I kommunrevisionens revisionsplan 2019 beskrivs utgångspunkterna för den grundläggande granskningen. Granskningen har sin utgångspunkt i God revisionsred samt risker som framkommit i revisorernas risk- och väsentlighetsanalys 2019. Exempel på risker som revisorerna uppmärksammat i risk- och väsentlighetsanalysen är åtgärder för att anpassa verksamheten beaktat demografiska förändringar, kommunens arbete med hållbarhet, avtalshantering, åtgärder för att öka betygspoäng inom skolan samt orsaker till högre nettokostnadsavvikelse inom fritidshem. Dessa och andra uppmärksamade risker behandlas översiktligt i den grundläggande granskningen.

Ansvariga nämnder

Granskningen avser kommunstyrelsen, social myndighetsnämnd, miljö- och byggnadsnämnd, överförmyndarnämnd, valnämnd samt kommunfullmäktiges beredningar¹⁵.

¹⁴ Nämndernas protokoll läses löpande av de förtroendevalda revisorerna som ansvarar för att påtala otydlighet i protokollet samt att relevanta frågor tas upp till diskussion löpande under året. Översynen beskrivs inte i denna rapport.

¹⁵ Beredningen för arvoden, valberedningen och krisledningsnämnden ingår inte i granskningen.

Avgränsning

Granskningen avser verksamhetsår 2019 och avgränsas i enlighet med ställda revisionsfrågor. Granskningen omfattar inte granskning av säkerhet i redovisningssystem. Detta granskar revisorerna i löpande granskning som en del av redovisningsrevisionen.

Granskningen genomförs genom löpande insamling av fakta och iakttagelser, protokollgranskning, nämnddialoger samt en uppföljning av 2017 års granskningar.

Löpande insamling av fakta och iakttagelser

Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Insamlingen sker genom att revisorerna:

- ▶ Löpande tar del av grundläggande dokument såsom mål- och budgetdokument, ekonomi- och verksamhetsrapporter, delårsrapporter, bokslut och nämndernas protokoll.
- ▶ Löpande för en dialog med nämnder och styrelse.

Dialoger

Kommunrevisionen genomför inom ramen för den grundläggande granskningen dialoger med presidierna i kommunstyrelsen och dess utskott. EY är behjälpliga att ta fram relevanta frågeställningar inför dialogerna. Dialogerna utgår från kommunrevisionens risk- och väsentlighetsanalys samt övriga iakttagelser som uppmärksammas under året och tidigare år. Vid dialogerna har presidierna även möjlighet att lyfta väsentliga och aktuella frågor.

Protokollgranskning

Inom ramen för granskning sker en genomgång av kommunstyrelsens, myndighetsnämndernas och övriga nämnders protokoll samt mål- och ekonomiuppföljningar avseende 2019. Därtill genomförs en genomgång av beredningarnas minnesanteckningar eller motsvarande. Genomgången av protokoll och minnesanteckningar eller motsvarande syftar i huvudsak till att följa hur kommunstyrelsen, myndighetsnämnderna, beredningarna och valnämnden arbetar med styrning, uppföljning och kontroll.

Uppföljning av 2017 års granskningar

Inom ramen för årets grundläggande granskning har kommunrevisionen följt upp de *fördjupade granskningar* som genomfördes under 2017. Utgångspunkten för uppföljningen var de rekommendationer som ställdes i granskningarna. De fördjupade granskningar som följdes upp är:

- ▶ Granskning av arbetsmiljöarbetet
- ▶ Granskning av stöd till barn med särskilda behov
- ▶ Granskning av Toleransprojektet

Uppföljningen redovisas i separat rapport.

Bilaga 2. Källförteckning

Dialoger med presidium

- ▶ Kommunstyrelse 2019-10-28
- ▶ Kommunstyrelsens utskott för trygghet och stöd 2019-10-28
- ▶ Miljö- och byggnadsnämnd 2019-11-29
- ▶ Valnämnd 2019-11-29
- ▶ Social myndighetsnämnd 2019-11-29
- ▶ Ekonomiberedning 2019-10-04
- ▶ Kommunstyrelsens utskott för samhälle och utveckling 2019-10-04
- ▶ Kommunstyrelsens utskott för bildning och lärande 2019-10-04
- ▶ Överförmyndarnämnd 2019-10-04

Dokument

- ▶ Aktualisering av årsplan 2017-2019
- ▶ Arbetsordning för beredningar
- ▶ Budget 2019
- ▶ Central uppföljningsrapport per april
- ▶ Central uppföljningsrapport per augusti
- ▶ Förvaltningens verksamhetsplan 2019
- ▶ Intern kontrollplan 2019 bildning och lärande
- ▶ Intern kontrollplan 2019 kommunstyrelsen
- ▶ Intern kontrollplan 2019 samhälle och utveckling
- ▶ Intern kontrollplan 2019 trygghet och stöd
- ▶ Intern kontrollplan miljö- och byggnadsnämnden
- ▶ Minnesanteckningar från 2019 för kommunfullmäktiges beredningar
- ▶ Modell för styrningen i Kungälv kommun – från demokrati till effekt och tillbaka
- ▶ Protokoll och handlingar från 2018 och 2019 för kommunstyrelsen, miljö- och byggnadsnämnden, valnämnden, överförmyndarnämnden och social myndighetsnämnd
- ▶ Reglemente för intern kontroll
- ▶ Reglemente för kommunstyrelsen
- ▶ Reglemente för miljö- och byggnadsnämnden
- ▶ Reglemente för social myndighetsnämnd
- ▶ Reglemente för valnämnden
- ▶ Reglemente för överförmyndarnämnd
- ▶ Riktlinjer budgetprocess 2019-2022
- ▶ Riktlinjer för intern kontroll
- ▶ Riktlinjer för ledning och styrning i Kungälv kommun
- ▶ Riskregister och internkontrollplan 2019 överförmyndarnämnden
- ▶ Uppföljning av intern kontroll 2019
- ▶ Årsredovisning och verksamhetsberättelse 2019
- ▶ Årsplan 2017-2019

Bilaga 3. Revisionskriterier

Kommunallagen (2017:725)

Av kommunallagens 6 kap. 1 § framgår att styrelsen ansvarar för att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över nämndernas verksamhet. Kommunstyrelsen ska även ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i kommunala bolag och kommunalförbund som kommun är medlem i. Enligt 3 kap 12 § kommunallagen inkluderar detta uppsikt över kommunala bolag, stiftelser och föreningar.

Enligt 6 kap 6 § kommunallagen har nämnderna ansvar för att var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Likaså skall nämnderna se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett övrigt tillfredställande sätt.

Kommunfullmäktiges mål och uppdrag

Kommunfullmäktige i Kungälv antar strategiska mål som konkretiseras i rambudget, årsplan och förvaltningsplan. Kommunfullmäktiges strategiska mål, från budget 2019:

- ▶ Att ge goda förutsättningar för livslångt lärande
- ▶ En trygg omsorg med valmöjligheter genom hela livet
- ▶ Att ge möjligheter till en aktiv fritid för alla åldrar
- ▶ Att alla medborgare ska ha möjlighet att delta i ett rikt och aktivt kulturliv
- ▶ Att medborgare och näringsliv ska känna ökat förtroende för kommunen
- ▶ En ökad samordning mellan infrastruktur och byggnation i hela kommunen
- ▶ Att underlätta för invånare och företag som vill reducera klimatutsläppen
- ▶ Att nå Sveriges lägsta arbetslöshet med utbildning, arbete, sysselsättning för de som står längst från arbetsmarknaden

Kungälvs kommuns styrmodell

Kungälvs kommuns styrmodell beskrivs i policyn *från demokrati till effekt och tillbaka* samt *riktlinjer för ledning och styrning i Kungälvs kommun*. Kommunens övergripande styrdokument utgör en kedja som utgår från kommunfullmäktiges *vision*. Utifrån visionen anger kommunfullmäktige strategiska mål och ekonomiska ramar för verksamheten under mandatperioden i *"Rambudget 2019-2022"*. Med budgeten som grund beslutar kommunstyrelsen om en övergripande planering med budget och resultatmål i *"Årsplan 2017-2019"*. Årsplanen aktualiseras årligen och kommunfullmäktige fastställer kommunstyrelsens resultatmål. Förvaltningens *verksamhetsplan* beskriver dess åtagande för att uppfylla målen i budget. Verksamhetsplanen antas av kommunstyrelsen. I planen konkretiserar förvaltningen de mål och uppdrag som kommunfullmäktige och kommunstyrelsen fastställt med tolkning, indikatorer och aktiviteter. Av riktlinjer för ledning och styrning samt budgetprocess 2019-2022 framgår inte att nämnder ska bryta ned kommunfullmäktiges eller kommunstyrelsens mål till egna mål eller indikatorer.

Årsredovisningen utgör den sista delen i processen och avlämnas av kommunstyrelsen till kommunfullmäktige efter verksamhetsårets slut. Den följer upp hur verksamheten arbetat utifrån uppdragen i budgeten under året som gått. Utöver årsredovisningen (även kallad uppföljningsrapport 3) erhåller kommunstyrelsen och kommunfullmäktige uppföljning per mars (uppföljningsrapport 1) och en delårsrapport per augusti (uppföljningsrapport 2). Uppföljnings-

rapport 1 innehåller uppföljning av ekonomi och personal. Uppföljningsrapport 2 innehåller utöver ekonomi en uppföljning av resultatmål med analys. Kommunstyrelsen ska även följa upp ekonomin månadsvis per februari, mars, maj, oktober och november. Nämnder och beredningar ansvarar enligt budgetprocess 2019-2022 för uppföljning av budget samt uppdrag och strategiska mål. Riktlinjer för ledning och styrning anger att styrelse och nämnder ska erhålla månadsvis verksamhetsuppföljning från förvaltningen. Samtliga avvikelser ska analyseras och förklaras skriftligen av kommundirektör eller sektorchef.

Intern kontroll

Reglemente för intern kontroll anger att kommunstyrelsen ansvarar för att se till att det finns en god intern kontroll inom kommunen. Kommunstyrelsen ska årligen följa upp och utvärdera kommunens arbetssätt för intern kontroll och vid behov föreslå förbättringar eller fördjupade insatser för intern kontroll. Ansvaret omfattar även att informera sig om att den interna kontrollen i de kommunala bolagen fungerar på ett tillfredsställande sätt. Kommunens myndighetsnämnder och övriga nämnder ansvarar för att tillse en god intern kontroll inom de områden som nämnden ansvarar för. Kommunchef och sektorchef ska enligt reglementet utarbeta en plan för intern kontroll och rapportera resultatet av uppföljning till kommunstyrelsen vid årsbokslut. Intern kontrollplanen ska minst innehålla:

- ▶ Vad ska kontrolleras?
- ▶ När ska kontroller genomföras?
- ▶ Hur ska kontroller genomföras?
- ▶ Vem ska utföra kontrollen?
- ▶ Hur ska resultatet av kontrollen rapporteras?

Utöver reglementet för intern kontroll finns riktlinjer för intern kontroll inom kommunen. Riktlinjerna innehåller stöd vid riskanalysarbete för att identifiera risker. Av riktlinjerna framgår inga krav på att en riskanalys ska genomföras.

Uppsikt

Enligt kommunstyrelsens reglemente ska kommunstyrelsen ha uppsikt över verksamhet som bedrivs i övriga nämnder, i företag som kommunen helt eller delvis äger samt i kommunalförbund och andra samverkansformer som kommunen är medlem eller ingår i. Kungälv kommun äger koncernen Kungälv Energi AB, Bohusläns kommunala Exploaterings AB, Stiftelsen Kungälvsbostäder och Bagahus AB samt de vilande bolagen AB Kongahälla, Marstrandsbostäder AB samt Kungälv Stadshuset AB. Kommunen är delägare i SOLTAK AB, Förbo, Renova och Gryaab samt är medlem i Bohus Räddningstjänstförbund och Göteborgs-regionens kommunalförbund.

Kommunstyrelsen ska enligt sitt reglemente tertialvis rapportera uppföljning av verksamhet i företag och stiftelser till kommunfullmäktige. Uppföljningen ska avse ändamål, ekonomi, efterlevnad av direktiv samt förhållanden av betydelse för kommunen. Vidare ska kommunstyrelsen ansvara för samordningsträffar mellan presidier för utskott, beredningar samt bolag och stiftelser. Kommunstyrelsen ska årligen pröva om den verksamhet som bedrivs i kommunens hel- eller delägda bolag under föregående år har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Skulle brister ha förelegat ska förslag lämnas till kommunfullmäktige om nödvändiga åtgärder.

Bilaga 4. Dialoger med presidium

Kommunstyrelsen

- ▶ Arbetet med att stärka kontrollen inom inköp och upphandling
- ▶ Ökat fokus på budgetföljsamhet
- ▶ Fackliga organisationer var under 2019 med i arbetet med ny budget
- ▶ Pågående arbete med att stärka arbetsmiljöarbetet
- ▶ Utveckling av internkontrollarbetet
- ▶ Kommunstyrelsens uppsikt
- ▶ Uppföljning av externa samarbeten
- ▶ Arbetet med kompetensförsörjning
- ▶ Krisberedskapsarbetet

Kommunstyrelsens utskott för bildning och lärande

- ▶ Problem under året med en idrottshall som tvingats stänga
- ▶ Hantering av varierande söktryck till kommunens gymnasieutbildningar
- ▶ Arbetet för ökad studiero
- ▶ Omorganisation av skolor vid ökat invånarantal
- ▶ Åtgärder för budget i balans inom måltids- och skolskjutsverksamhet

Kommunstyrelsens utskott för samhälle och utveckling

- ▶ Uppföljning av investeringsprojekt sker framförallt i kommunstyrelsen
- ▶ Utmaning avseende badhuset och att säkerställa att antalet boendeplatser inom LSS matchar behovet
- ▶ Rutin för beredning av ärenden
- ▶ Kostnad för miljö- och hälsoskydd och myndighetsutövning
- ▶ Arbetet med att uppdatera lokalförsörjningsplanen
- ▶ Rutiner och riktlinjer avseende kommunens bilpool

Kommunstyrelsens utskott för trygghet och stöd

- ▶ Brist på platser inom LSS och äldreomsorgen
- ▶ Behov av samarbete med social myndighetsnämnd, beredningen för trygghet och stöd samt utskottet för samhälle och utveckling

- ▶ Pågående övergång till heltidsnorm
- ▶ Positivt arbete med digitalisering
- ▶ Utmaning med kompetensförsörjning

Miljö- och byggnadsnämnden

- ▶ Arbetet utifrån förändring i plan- och bygglagen
- ▶ Kostnad för miljö- och hälsoskydd och myndighetsutövning
- ▶ Standardiserad byggnation
- ▶ Kvaliteten på beslutsunderlag

Sociala myndighetsnämnden

- ▶ Problem avseende hantering av handlingar
- ▶ Antalet ej verkställda beslut
- ▶ Kvaliteten på beslutsunderlag
- ▶ Dialog med utskottet för trygghet och stöd samt utskottet för bildning och lärande

Valnämnden

- ▶ Arbetet inför och under EU-valet
- ▶ Arbetet med att upprätta en delegationsordning
- ▶ Påbörjad utveckling av intern kontrollarbetet

Överförmyndarnämnden

- ▶ Utmaning med budget för utbildning av nya ledamöter
- ▶ Internkontrollarbete
- ▶ God tillgång till gode män till följd av minskat behov
- ▶ Diskussion om behov av att kontinuerligt begära utdrag ur belastningsregistret för gode män
- ▶ Viktigt att möjligheten till god man är välkänd inom kommunen

Ekonomiberedningen

- ▶ Arbetet med rambudgeten
- ▶ Arbetet med att revidera styrdokument
- ▶ Samarbetet med förvaltningen
- ▶ Dialog med kommunstyrelse och nämnder